

Törésmechanikai szeminárium

Szakmai közösségünk miskolci tagjai immár hetedik alkalommal rendezték meg – mindannyiunk meglegedésre, és ezúttal Miskolcon, az Egyetemváros továbbképző intézetében – az **országos törésmechanikai szemináriumot** 2000. október 18. és 20. között. A házigazda intézmény ismét (mint 1995 óta mindig) a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány Logisztikai és Gyártástechnikai Intézete volt. A szeminárium szakmai sikeréhez a Miskolci Akadémiai Bizottság, a Miskolci Egyetem, a Gépipari Tudományos Egyesület anyagvizsgáló szakosztálya, valamint a törésmechanika európai (ESIS) és nemzetközi (ICF) szervezeteinek Magyar Nemzeti Bizottságai tagjaik mozgósításával járultak hozzá.

A szemináriumot – mint minden alkalommal, úgy most is – Terplán Zénó akadémikus a rendezvény-sorozat egy-egy mozzanatait felvillantva nyitotta meg; majd – dr. Artinger István méltató szavait meghallgatva – néma felállással tisztelegtünk az október 3-án elhunyt dr. Konkoly Tibor professzorra emlékezve.

A szemináriumon elhangzottak témaválasztását a fém és a nem-fém szerkezeti anyagok, valamint a mechanika elméleti és vizsgálati módszereinek együttes alkalmazása tekintetében a kiegyensúlyozottság jellemezte, míg a szerkezetek épsége (integritása) és megbízhatósága témaköröket a csövezetékek és szerelvényei, a tartályok és a nyomástartó edények uralták.

Kiemelt figyelem kísérte a polietilén (PE) csövek törésmechanikai jellemzőinek a meghatározásával, valamint a belőlük épített föld alatti gázvezetékek tervezésével, telepítésével, hegesztésével és üzemeltetésével, illetve az előfordult káresetek (különösen a csövek ún. gyors ill. lassú felrepedései) okainak elemzésével és a csövezetékek épségének biztosításával, javításával szerzett hazai és osztrák (a leobeni egyetemről jelen volt R. W. Lang professzor tolmácsolta) tapasztalatok és eredmények bemutatását, amelyek érdemi megvitatására külön kerekasztal-megbeszélést is kellett szervezni. Az érdeklődés érthető, hiszen csak hazánkban jelenleg már 13 ezer km hosszú PE-

csövekből épített gázvezeték rendszer üzemel, amelynek a biztonságos üzemeltetése közérdek. Alapvető probléma a csőszakaszok várható élettartamának az előrejelzése, mivel ez jelenleg gyorsított (emelt hőmérsékletű és sebességű) vizsgálatokon és statisztikus becsléseken alapul, és ma még kérdéses, hogy a károsodáshoz vezető hosszú időtartamú degradációs folyamatok e módszerekkel mennyire megbízhatóan becsülhetők. A beszélgetésben résztvevő szakértők a kutatások folytatásának irányát a valós folyamatokat jobban modellező kísérletek és mérések végzésében, valamint a jól rendszerezett adatbázis létrehozásában jelölték meg.

Erősödő irányzatként említhető a korszerű, elsősorban roncsolásmentes módszerekkel elvégzett állapotellenőrzésre alapozott kockázatelemzés, amellyel a karbantartási feladatok a biztonságos üzemvitel szempontjait érvényesítve rangsorolhatók és végezhetők. Hazánkban a szénhidrogén-szállító csövezetékek üzemeltetését kívánják a jövőben erre alapozni.

Szemináriumainkon először hallottunk a ragasztott kötések és a közetminták törésmechanikai jellemzőinek a vizsgálatáról, valamint a kötött szemcsés anyagok törési folyamatának numerikus szimulációval való követéséről. Továbbá megismerhettük a fotogrammetria módszer alkalmazásának előnyeit a fémvesztéssel járó, például korróziós felületi hibák háromdimenziós értékeléséhez.

A jól szervezett szeminárium mintegy 80 résztvevője kölcsönös érdeklődéssel követte a tartalmas, a további munkáikhoz használható eredményeket és új ötleteket adó előadásokat. A programközi szünetekben megtekinthették a kiállított korszerű vizsgálóeszközöket és tájékozódhattak a forgalmazók kínálatáról. A szemináriumon látottakról és hallottakról CD lemezt kapnak a résztvevők.

A zsúfolt szakmai program fáradalmait a felújított Barlangfürdő hullámozó vize, a közös vacsorák baráti hangulata, no meg a Szegi Pincében megízelt tokai borok zamata oldotta.

– ferKo –

Bay Zoltán emlékezetére

A száz esztendeje született magyar fizikus emlékére a közelmúltban szülőhelyén, Gyulaváriban és a Magyar Tudományos Akadémián rendeztek ünnepséget illetve emlékülést méltatva a kiváló tudós életművét. (lásd Mérföldkövek rovatunkat.) De a távközlés ifjai is „a Hold megrágradarozása” világhírű esemény emlékére megismétlik a kísérletet a Puskás Ferenc Távközlési Technikumban.

Bay Zoltán tér Miskolctapolcán. A méltó megemlékezések egyike volt 2000. augusztus 10-én Miskolctapolcán a térvató ünnepség. A Bay Zoltán Logisztikai és Gyártástechnikai Intézet (Bay-Logi) előtti közterület ekkor vette fel a világhírű fizikus nevét.

Az ünnepséget – az ország különböző helységeiből összegyűlteket gyűrűjében – Kobold Tamás, Miskolc Megyei Jogú Város polgármestere nyitotta meg; szavaival a tudomány művelésének fontosságát hangsúlyozta, majd Pungor Ernő akadémikus, a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Alapítvány főigazgatója röviden összefoglalta és méltatta a nagy magyar kutató érdemeit és főbb tudományos

eredményeit. Ezt követően közösen leplezték le a Bay Zoltán tér feliratú táblát.

Az ünnepség a Bay-Logi előadótermében emléküléssel folytatódott, ahol prof. dr. Tóth László, a Bay-Logi igazgatója mutatta be Bay Zoltán életét és munkásságát, majd prof. dr. Cser László, az Alapítvány kutatási igazgatója intézetei tevékenységével ismertette meg a meghívott vendégeket. Végül Csapody Miklós, a GE Lighting alelnöke, kutatásfejlesztési igazgatója tartott előadást, amelyben dióhéjban összefoglalta Bay Zoltánnak a Tungstam, illetve az Egyesült Izzólámpa és Villamos Rt. történetéhez szorosan kapcsolódó kutatói, ipari és kutatásszervezői tevékenységét. Az előadók dokumentumokkal, képekkel és grafikonokkal gazdagon illusztrált előadásait a különféle tudományokban jártas vendégek érdeklődő figyelemmel hallgatták. A sajtó képviselői részletes válaszokat kaptak kérdéseikre, majd a térvató ünnepséget állófogadás zárta.

(Dr.T.L.)

